

Att lyfta blicken!

Kulturpolitiskt program
för Åmåls kommun
2013-2020

Antaget av Åmåls
kommunfullmäktige
2013-06-19
KF § 134

Förord

Kulturen är det vi lever i. Våra vanor, våra mötesplatser, våra nöjen.

När kulturen visar sig från sin bästa sida är den en dörröppnare som ger oss nya insikter och tankar, en bro mellan människor och idéer, en arena för demokratiutveckling, en motor för innovationskraft och nya näringar och inte minst en oas av livskvalitet och återhämtning. Kulturen är tillsammans med naturen sannolikt det som har mest potential att locka människor till Åmål. Kulturell verksamhet har en unik förmåga att få en bygd att framstå som vital och levande. Ett rikt kulturliv är motsatsen till det stagnerade, slutna samhället.

Kulturen ska vara tillgänglig för alla, på medborgarnas egna villkor. I Åmål har vi redan en brokig kulturflora. Förutom litteratur, blues och professionella konstnärer av skilda slag, finns här bygdeföreningar som samlas kring allt ifrån veterantraktorer till ängsslåtter. Dessa ideella föreningar, eldsjälar och företag i kulturbranschens alla varianter bidrar till att skapa ett Åmål som är en attraktiv plats att bo på och en speciell plats att besöka. Ett aktivt kulturliv skapar en gemensam känsla av luft under vingarna, av delaktighet och framtidstro. I tider när allt fler tar möjligheten att jobba hemifrån, pendla eller skapa sina egna jobb kan utbudet av kulturella aktiviteter och mötesplatser vara avgörande för val av bostadsort.

Kultur är inte bara en bra grogrund för livskvalitet; kultur är även näring och ekonomi. Kulturell verksamhet kan i sig sysselsätta många. På ett nationellt och internationellt plan har de kulturella näringarna till slut fått sitt välförtjänta erkännande för sitt stora ekonomiska värde. Dessutom är kreativt tänkande grunden till innovationskraft inom en stor mängd väsentliga branscher. Därför är det viktigt att barn redan från början och hela skoltiden bjuds på skiftande kulturella upplevelser, liksom möjligheter att skapa själva och utveckla fantasin.

Kulturen är en viktig del i omställningen till ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle. Genom att öka vår konsumtion av upplevelser för att samtidigt lämna köp- och slängsamhället, kan vi skapa en situation där vår livskvalitet ökar samtidigt som vi justerar vår livsstil.

För att vi vill vårda våra mötesplatser och skapa nya.

För att vi vill stärka vår sammanhållning och vår gästvänlighet för alla som bor i och stannar till i Åmåls kommun.

För att vi vill utveckla demokratiska processer och stimulera innovationskraften.

För att alla människor, oavsett ålder, kön, etnisk bakgrund och ekonomisk situation bör ges möjlighet att uppleva och skapa kultur.

Helt enkelt för att vår kultur, tillsammans med vår natur, är Åmåls kommuns verkliga trumfkort.

Därför har vi nu tagit fram detta kulturpolitiska program för Åmåls kommun. Vi är glada att ha tagit detta steg mot ett stärkt kulturliv. Vi ser fram emot att gemensamt fortsätta samtala om kulturens många värden. Vi kan utveckla verksamheter och fysiska förutsättningar så att kulturen kan blomstra. Välkomna att delta i det fortsatta arbetet!

Jonatan Malm

fullmäktigeledamot (MP) och sammankallande i arbetsgruppen för kulturpolitiska programmet

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Övergripande mål	6
3. Att lyfta blicken- ett kulturpolitiskt program för Åmåls kommun	9
4. Kulturlandskapet Åmål	10
5. Kulturstrategi 2013-2020	15
Slutord	19

1. Inledning

Syftet med Åmåls kommuns kulturpolitiska program är att sätta kulturen i ett sammanhang. Programmet anger en riktning för kulturpolitiken och utgår ifrån ett långsiktigt perspektiv. Denna kan bäst beskrivas med utgångspunkt från ett antal frågeställningar.

Hur ska vi utveckla Åmåls kulturliv till en inbjudande mötesplats för alla?

Hur ska vi ta tillvara på de möjligheter till skapande, upplevelser, försörjning, att kommunicera över kulturgränser och demokratiskt deltagande, som kulturens utvidgade samhällseliga roll innebär?

Hur kan vi motivera kulturella satsningar när finanserna är och blir alltmer ansträngda?

Hur ska vi möta de påfrestningar som segregation, klassklyftor, arbetslöshet och utanförskap innebär?

Åmåls kommuns vision antogs 12-10-31. Visionen är att bli *Sveriges mest gästvänliga stad*. Kommunen kännetecknas som *modig, ödmjuk, stark* och *genuin*. Dessa egenskaper ska vi ta fasta på. Vi ska lyfta blicken och se möjligheterna!

Åmåls kommuns nya vision banar väg för hur vi skapar det goda livet för både invånare och besökare. Denna vision delar kommunen med Västra Götalandsregionen. Regionens vision kallas just "Det goda livet".

Kultur - ett mångfacetterat begrepp.

Kultur är en demokratisk rättighet och påverkar alla i samhället på olika sätt. Kulturbegreppet syftar inte bara till olika konstarter som till exempel dans, musik, bildkonst, film, konsthantverk och litteratur utan också till fysiska aktiviteter som idrott.

Det kulturpolitiska programmet utgår ifrån det breda synsättet, det antropologiska och samhällsvetenskapliga. Detta synsätt definieras till exempel av gemensamma normer, traditioner, dialekter, jämställdhet och yttrandefrihet.

Ett hållbart samhälle

Genom att se kultur ur olika perspektiv är det lättare att skapa sig en bild av helheten. Ett av målen i Åmåls kommuns vision är att skapa ett hållbart samhälle. Det är vårt gemensamma ansvar att skapa detta. Sveriges kommuner och landsting (SKL) anger tre perspektiv som är viktiga för ett hållbart samhälle, det miljömässiga, det ekonomiska och det sociala.

Det miljömässiga perspektivet

Genom att ge konst och kultur plats i planeringen av den offentliga miljön fångas de mjuka värden upp som är så viktiga för en plats och i förlängningen en orts utveckling. Med kultur som verktyg kan Åmål utveckla en plats där kulturarv och samtid samspekar.

Det sociala perspektivet

Kultur skapar gemenskap och sammanhållning och ger möjlighet till naturliga mötesplatser över alla gränser.

Det ekonomiska perspektivet

Kultur är en stark tillväxtfaktor och ger attraktionskraft åt samhället. Kulturella och kreativa näringar (KKN) är betydelsefulla för vidare utveckling och sysselsättning. Kulturturismen har oerhört stor betydelse. Den genererar arbetstillfällen och ger ökade skatteintäkter.

2. Övergripande mål

Dokument som de *Nationella kulturpolitiska målen* och *Västra Götalandsregionens kulturstrategi* är vägledande för "Att lyfta blicken- ett kulturpolitiskt program för Åmåls kommun". Följande mål, strategiska områden och förhållningssätt ska beaktas i framtida arbete vid framtagning av olika handlingsplaner.

Agenda 21

Det internationella manifestet "Agenda 21 för kultur" utformades 2004 för att skydda de mänskliga rättigheterna, den kulturella mångfalden och demokratin. Manifestet har antagits av cirka 200 städer i Europa. Genom att arbeta med "Agenda 21 för kultur" som grund, visar Åmåls kommun vilken betydelse kulturen har. Kulturperspektivet blir på så sätt en gemensam bas att stå på.

Dessa *principer* grundar sig Agenda 21 på. Detta är en sammanfattande översättning av originaldokumentet, antaget i Barcelona 2004.

- Kulturell mångfald- Konst och kultur utgör grunden för kommunikation, innovation och kreativitet. Det är högst väsentligt att omdaning av den urbana och sociala miljön präglas av kulturell mångfald.
- Kulturella rättigheter- Kulturell frihet för individer och samhällen är ett grundläggande villkor för det demokratiska samhället och en del av de mänskliga rättigheterna. De lokala styrelseskicken är av största betydelse som garanter för och försvarare och utvecklare av kulturella rättigheter.
- Städer och medborgare- Samexistens i städer innebär ett gemensamt ansvar för medborgare, det civila samhället och lokala politiska styret. Städer och lokala platser är smältdegler för innovations- och utvecklingsarbete på kulturområdet, då de utgör kreativa miljöer för mångfald och konfrontation.
- Kulturarv- Kulturarvet vittnar om mänsklig kreativitet och utgör fundamentet för mänsklig identitet. Kulturlivet inrymmer möjligheterna att ta del av människors olika kulturella traditioner och uppmuntrar nyskapande och innovation.
- Kulturen i centrum- Kultur som väsentlig faktor i en hållbar utveckling av städer och bidrar till skapandet av välbefinnande och ekonomisk utveckling. För att uppnå kvalitet i lokal utveckling krävs samarbete mellan kulturpolitik och andra politiska områden; socialpolitik, utbildningspolitik, miljöpolitik, stadsplanering mm.
- Tillgång till konst och kultur- Det är en demokratisk rättighet att ha tillgång till kultur, konst och kunskap i livets alla skeden från barndom till ålderdom. Arbetet och arbetslivet är en viktig sfär för mänsklig kreativitet. Dess kulturella dimension måste erkännas och utvecklas. De offentliga rummen tillhör alla medborgare.

Nationella kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen ska styra den statliga kulturpolitiken, men ska även vägleda regioner och kommuner.

”Kulturen skall vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Västra Götalands kulturpolitiska mål

Västra Götalandsregionens kulturstrategi ”En mötesplats i världen” lyfter fem strategiska områden.

Dessa har valts ut av en bred majoritet av Västra Götalands politiker och anses som särskilt strategiskt viktiga under 2010-talet. Det övergripande nyckelordet är samverkan.

De fem områdena är

- vidga deltagandet
- utveckla resurser/kapaciteter
- gynna nyskapande
- utnyttja tekniken
- öka internationaliseringen

Åmåls kommuns vision 2020

Åmåls kommuns vision *Åmål- Sveriges mest gästvänliga stad*, lyfter Åmåls tillgångar och styrkor i form av fyra olika spelplaner.

Dessa är kultur och evenemang, natur och fritid, näring och samverkan samt den charmiga småstaden.

Vi utgår från visionens spelplaner men har kompletterat med en egen, som vi kallar "Konstens eget värde". Den innebär att respekt och förståelse för skapandets kraft är betydelsefullt ur ett kulturpolitiskt perspektiv.

3. Att lyfta blicken- ett kulturpolitiskt program för Åmåls kommun

Åmåls kommuns kulturpolitik har tre inriktningar:

Att se nya möjligheter i kulturlandskapet Åmål.

Att se kultur som en bärande och övergripande kraft.

Att sträva efter det goda livet med kultur som verktyg.

Kommunens kulturpolitik ska verka för

- *allas möjlighet att söka sitt uttryck och komma i kontakt med olika konstformer*
- *att fler människor blir delaktiga*
- *att skapa nya och utveckla befintliga mötesplatser*
- *gränsöverskridande samarbeten*

Nyckelordet är samverkan!

4. Kulturlandskapet Åmål

Kulturstrategiskt uppdrag till lokala aktörer.

De verksamheter som Västra Götalandsregionen har tilldelat kulturstrategiska uppdrag anses som viktiga delar i strävan efter ett dynamiskt och levande kulturliv. Stödet ska ge bättre möjligheter för aktörer att etablera sig och långsiktigt verka i regionen. Uppdragstagarna förväntas arbeta för samverkan på både lokal och regional nivå och även söka samarbeten nationellt och internationellt.

Åmåls kommun tillämpar samma metod och kommer fortsättningsvis stötta de aktörer som har regionalt uppdrag. För närvarande är aktörerna Not Quite och Bokdagar i Dalsland ensamma i kommunen om att ha ett kulturstrategiskt uppdrag från regionen.

Konstnärskooperativet Not Quite är en kulturell oas mitt i den dalsländska naturen och platsen har gjort sig känd som ett av de främsta besöksmålen i regionen. Föreningen bildades 2002 och omsätter tillsammans med medlemmarna totalt 13 miljoner kronor. Föreningens delägare är i nuläget 35 personer, alla verksamma i och kring Fengersfors. Besöksiffrorna har mellan 2008-2012 ökat från 8000 till 25 000 personer. Effekten för orten har blivit att fler bosätter sig permanent i trakten, elevantalet i skolan ökar och kundunderlaget ökar för lanthandeln i Fengersfors.

Bokdagar i Dalsland ägs av Dalslands litteraturförening som varit verksam i 13 år och arbetar främst med litterära arrangemang. Sommarens största och enda litterära evenemang i Sverige hittas i Åmål och evenemanget besöks av 4000 personer. Föreningen har Dalsland som geografisk utgångspunkt och sprider sina olika arrangemang i landskapet. Nordiska Novelldagen vandrar runt med tre år i varje kommun. Bokdagar i Dalsland har en ny satsning i sikte, man vill etablera Nordiska Litteraturhuset i Dalsland mitt i Åmåls mest kulturhistoriska kvarter.

En tredje stark och stabil aktör är Åmål's Blues Fest som till stor del präglar kulturlandskapet Åmål. Bluesfestivalen arrangeras av Åmåls bluesförening och har under decennier varit en publikmagnet med 10 000 besökare varje år. Denna 4-dagars festival är Åmåls kommuns publikmässigt största och har sedan starten 1992 genererat mångmiljonbelopp för lokal handel och besöksnäring.

Åmål- en del av Dalsland, Fyrbodal och Västra Götalandsregionen

Projektet "Kulturkoordinator Dalsland" har som mål att samordna och marknadsföra kulturen i landskapet. Initiativtagare är de större kulturaktörerna i Dalsland – Dalslands Konstmuseum, Halmens Hus, Not Quite och Stenebyskolan. Projektägare är Dalslands Turist AB medan Västra Götalandsregionen, Fyrbodals kommunalförbund och Dalslandskommunerna är finansierare. Under 2013 kommer en gemensam kulturstrategi för Dalsland utformas.

Åmåls kommun har antagit styrdokumentet "Offentlig miljö som konstform- Fyrbodalmodellen". Detta innebär en ökad grad av både delaktighet och helhetstänkande samt långsiktigt planeringsarbete inom konst, arkitektur och stadsplanering.

Kulturmiljöer

Tätorten Åmål består av en charmig stadskärna med många vackra gamla hus. Åmåls centrum belönades 2002 med utmärkelsen "Årets stadskärna" och en andra plats i den internationella tävlingen Livcom Awards 2005 och blev då "Världens näst bästa småstad". Åmåls stadskärna fortsätter att utvecklas genom byggandet av en ny stadsdel.

Åmåls kommuns geografiska läge ger en fantastisk tillgång till naturen. Närheten till Vänern gör att båthamnen ligger ett stenkast från centrum och under sommarhalvåret gästas hamnen av båtturister från hela världen. Det finns många välbesökta badöar med fina bryggor och ordnade samlingsplatser. Skärgården och öarna är väl bevarade och tillvaratagna.

I Åmåls kommun finns artrika naturskyddsområden som speglar landskapets unika fauna och flora. Det finns tillgång till flera vandringsleder i kommunen.

Det finns gott om spår efter industrisamhället och odlingshistoria i kommunen. Stora Strands koppargruva, pappersbruket i Fengersfors och bondgården Petersburg är alla exempel på fint bevarade platser. Flera kyrkor i kommunen är värdefulla ur ett kulturhistoriskt perspektiv.

Mötesplatser

Möjligheten att mötas i olika sammanhang är stor. I kommunen finns bland annat bibliotek, konsthall, museer, ungdomsgården Huset, biograf, idrottsplatser/hallar, Kulturhus, Arena Karlberg, Kulturmagasinet och Eventterminal Åmål. Dessutom skapar kommunens aktiva föreningsliv många möjligheter till möten inom olika områden.

Ung kultur

Kommunens kultursamordnare arbetar med kulturarrangemang riktade till barn och unga. Även Kulturhuset arbetar med kreativ verksamhet för denna målgrupp. För den som vill arrangera ett eget kulturevenemang finns Kulturkicken, en snabbpeng för ungdomar mellan 16-26 år. Minikicken finns för ålder 10-16 år. Musikskolan bedriver instrumentundervisning och orkesterverksamhet.

Kulturella och kreativa näringar KKN

Begreppet kulturella och kreativa näringar beskriver samverkan mellan ekonomi och kulturell verksamhet. Exempel på områden där detta begrepp kan tillämpas är arkitektur, dataspel, design, film, reklam, media, mode, livsstil och scenkonst. Ett utmärkt exempel i kommunen är konstnärskooperativet Not Quite.

Evenemang

Evenemangen nedan är ett axplock av vad som händer under året. Kommunen är delaktig på olika sätt i samtliga, men genomförandet av arrangemangen bygger på ett stort ideellt engagemang från föreningsliv och enskilda medborgare.

Åmåls Bluesfest

I mer än 20 år har Bluesfestivalen arrangerats i centrala Åmål. Åmåls Bluesfest är en fyra dagars internationell bluesfestival som vuxit till Sveriges främsta sen starten 1992. Åmåls Bluesfest arrangeras av Åmåls Bluesförening.

Bokdagar i Dalsland

Dalslands litteraturförening och Bokdagar i Dalsland arrangerar varje år Författardagar, Ungas Bokdagar och Barnens Bokdagar i Åmål. Dessa arrangemang är Sveriges enda litteraturarrangemang på sommaren. Föreningen arbetar för ett Nordiskt litteraturhus placerat i Åmål.

Åmåls Kulturhus evenemangsserie

Under året arrangeras föreläsningar inom olika områden, med ambitionen att bredda utbudet och hitta nya målgrupper.

Åmåls Fotofest

Under en vecka på våren uppmärksammas amatörer och proffsfotografer med utställningar och föreläsningar. Åmåls Fotofest arrangeras av Åmåls Fotoklubb, Studieförbundet Vuxenskolan samt en ideell arbetsgrupp.

Ljusfesten i Åmål

Under tidig höst arrangeras Ljusfesten i Åmål centrum. Ljusfesten uppmärksammar ljus och ljussättning i staden.

KOM-veckan (Kultur- och Musikveckan)

Kommunens eget arrangemang med Kulturhuset och Musikskolan som initiativtagare. Kultur- och Musikveckan vill samla, presentera och marknadsföra så mycket kulturaktiviteter som möjligt under denna vecka.

Fiskehälja

Under två septemberdagar fylls Åmål med fiske och de tävlande kommer långväga för detta event.

5. Kulturstrategi 2013-2020

Utgångspunkter för det kulturstrategiska arbetet är att:

anta Agenda 21 för kultur

främja mångfald och sträva efter jämlikhet

skapa möjligheter för oväntade möten

stötta ideella föreningar

stötta aktörer som har regionalt kulturstrategiskt uppdrag

erbjuda rum för kreativ verksamhet

den lilla scenen är lika värdefull som den stora

uppmuntra unga kulturaktörer

uppmuntra till att använda kulturen som verktyg inom vård- och omsorg

barn och unga ska erbjudas många möjligheter till kontakt med olika kulturella uttrycksformer, både i skolan och på fritiden

Musikskolans verksamhet utvecklas mot en Kulturskola med ett bredare utbud såsom bild, foto, film och drama

Utgångspunkter för det kulturstrategiska arbetet är att:

ta tillvara och utveckla befintliga mötesplatser

vårda och utveckla kulturarvet och historiska miljöer

vårda och utveckla det offentliga rummet

arbeta för en gemytlig och inspirerande stadsmiljö

bevara och tillgängliggöra Åmåls historia

konst och kultur får en betydande roll vid planering och projektering av Södra hamnplan

att utveckla Kulturmagasinet till en fungerande arena för året-om arrangemang

Utgångspunkter för det kulturstrategiska arbetet är att:

bevara och utveckla Åmåls kommuns unika natur- och odlingsmiljöer

stötta utvecklingen av landsorterna som kultur- och rekreationsplats

ge barn och unga möjlighet att påverka det offentliga rummet

använda kultur som ett verktyg för att förbättra och stimulera folkhälsan

satsa på en modern biograf och samtidigt ge arenan förutsättningar för kreativt skapande

tillgängliggöra kultur- och naturupplevelser genom digitala mötesplatser

Utgångspunkter för det kulturstrategiska arbetet är att:

göra kultur tillgängligt för alla

skapa ett nätverk med och för fria aktörer inom de kreativa näringarna

uppmuntra till samverkan mellan kultur- och näringsliv

aktivt stimulera nya Åmålsbor att delta i kulturlivet och sträva efter gränsöverskridande samarbeten

använda kultur som ett verktyg i kommunens marknadsföring

lyfta kulturturismens betydelse för kommunens attraktionskraft

Utgångspunkter för det kulturstrategiska arbetet är att:

främja nya konstarter

stimulera oetablerad kultur

stötta nya initiativ

ge independentkulturen förutsättningar för utveckling utan att styra den

Summa summarum...

Det är med glädje och optimism inför framtiden som vi ser detta program framför oss. Att lyfta blicken ska vara vägledande för alla kommunens verksamheter, och som medborgare kan du nu tydligare se vad som kan förväntas av kommunen. Man får även svar på hur vi folkvalda vill fortsätta utveckla Åmål till en attraktiv, stimulerande och gästvänlig plats för alla.

Min förhoppning är att detta program ska inspirera och stimulera till engagemang och till delat ansvar för vad vi tillsammans kan åstadkomma i vår stad.

Vi ska lyfta blicken... och vara modiga!

Michael Karlsson, kommunalråd

ATT LYFTA BLICKEN ↑

Arbetsgruppen för **Att lyfta blicken- ett kulturpolitiskt program** bestod av:

Jonatan Malm, fullmäktigeledamot (MP) och sammankallande

Sara Vogel Rödin, fullmäktigeledamot (MP)

Cajsa Branchetti Hallberg, fullmäktigeledamot (S)

Stefan Jacobson, kulturchef

Frida Stålhandske, processledare

Annika Andersson, verksamhetsledare Biblioteket

Rebecka Andersson, kultursamordnare

Nils Lönnsjö, evenemangsutvecklare

Ulrika Nilsson, kulturkoordinator Dalsland

Referenser:

http://goteborg.se/wps/wcm/connect/0a6b148045f42da69a2fda93cac393f3/vision+Det+Goda+Livet_VGR.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=0a6b148045f42da69a2fda93cac393f3

https://www.skl.se/MediaBinaryLoader.axd?MediaArchive_FileID=8cc0d6df-4e41-4d31-b32c-0702303af48f

http://www.agenda21culture.net/index.php?option=com_content&view=article&id=44&Itemid=57&lang=sv

<http://www.government.se/content/1/c6/13/21/04/a7e858d4.pdf>

<http://www.vgregion.se/sv/Vastra-Gotalandsregionen/startsida/Kultur/kulturnamnd/kulturstrategi/>

<http://www.fyrbodal.se/download/18.4b0ee4ea135405c313b6d1/Fyrbodalmodellen+%282%29.pdf>